

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre 10 k.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva.
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva.
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétfő és
Ünnep után napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Elofizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XX. évfolyam 203. szám. Nagyvárad. Csütörtök, 1914 Szeptember 3.

Megkezdődött az orosz centrum bekerítése.

Az oroszok egyik hadseregét a németek becsalták Kelet-Poroszországba s ott pocsékká verték, egy hadtestet el is fogtak belőle.

Ugyanez a sors vár a másik orosz hadseregére, amely Galiciába tört be. Ezt a mi hadseregrünk keríti be.

Most látszik, milyen okos és körültekintő taktikával járt el az orosz-szal szemben ugy a magyar-osztrák, mint a német hadvezetőség. Az orosz sereget nekünk feltétlenül meg kell vernünk, mert míg az orosz hadsereg leküzdve nincs, addig a hadjárat célját el nem értük. Ha már most az orosz azt a taktikát követi, mint Napoleonnal szemben, hogy a döntő ütközetet elkerülve, visszavonul, akkor a mi helyzetünk mind inkább megnehezült volna, mert Oroszországban a csapatok előnyomulása, a lőszer, a podgyász utanszállítása, az elszállásolás annál nehezebb, minél beljebb hatolunk.

Az oroszok valóban ezt a Napoleonnal szemben kitűnően bevált taktikát kezdték alkalmazni. A mi feladatunk ezzel szemben az volt, hogy az ellenséget minél előbb és a saját összeköttetési vonalainkhoz közel ütközetre bírjuk. Ez sikerült is. A németek is, a magyar és osztrák csapatok is valósággal becsalogatták az oroszokat arra a terepre, amely mint hadszíntér nekünk megfelelőbb.

Ezen a terepen folyik most az ütközet, ránk nézve egyre kedvezőbbben. A kraszniki győzelem már ezt a végső diadalt készítette elő. Közben Lemberg-nél centrumunk visszatartotta az orosz tulerő támadását, sőt azt visszaszorította, a balszárny pedig gyors menetben megindult, hogy az orosz sereg közepét megkerülje. Ez már jórészt sikerült is és most már az előtt áll az orosz

sereg, hogy vagy meghátrál, vagy megadja magát. A legújabb hírek szerint az orosz centrum megkezdte a visszavonulást. Most még foko-

zottabb reménykedéssel nézhetünk a végső eredmény elé.

Tudósítónk a következőket jelentik:

Balszárnyunk megkerülte az orosz centrumot.

A M. T. I.-nak jelentik a hadisajtószállásról:

Balszárnyunk az orosz csapatok mögé került, a mely kénytelen a visszavonulást megkezdeni. A jobb szárny visszavetette az orosz offenzívát.

Hadállásaink nagyon jók a galíciai harctéren

Bécs, szeptember 2. (Saját tud.) A Fremdenblatt írja: A Galiciából érkező hírek arra engednek következtetni, hogy csapataink helyzete igen kedvező. Tehát arra lehet számítani, hogy katonáink csodálatraméltó hősiességű erőmegfeszítései teljes sikerre fognak vezetni. (A miniszterelnökség sajtóosztályából.)

A külügyi sajtóiroda főnökének nyilatkozata

Megnyugtató a külügyi sajtóiroda főnökének Montlong tanácsosnak kijelentése, aki úgy nyilatkozott, hogy a harctéri eseményekről nem szólhat, de — folytatta tovább — »ha mimikus lennék, az arcom örömtől sugározna«.

A pánszlávizmussal veszte.

A Neue Freie Presse írja: Miként a Páris-hoz már 100 kilométernyire előnyomult német hadsereg léptei alatt összetaposódik a revanche politika, ez a vérszomjas bálvány, épp úgy a galíciai csapatmezőkön a pánszlávizmussal, ezt az emberiségen elkövetett aljas bűntényt bele kell fojtani az orosz hadsereg véérébe. (A miniszterelnökségi sajtóosztályból.)

A cár levele a bolgár trónörökösnek.

Budapest, szept. 2. A M. T. I.-nak jelentik Berlinből: a Vossische

Zeitung írja, hogy az orosz cár levelet küldött a bolgár trónörökös-höz, melyben figyelmezteti keresztfiát, mondván: halálos véték lenne az, ha a bolgár király mi hozzánk a szlávság ellenségéhez állana.

Báró Solymossy Lajos fia elesett.

Budapestről jelentik, hogy báró Solymossy Lajos országgyűlési képviselőnek a fia az orosz harctéren elesett. Az ifju hős dédunokája volt Görgei Arthurnak.

Elesett orosz nagyhercegek.

Elesett Konstantin nagyherceg a háborus párt vezére.

Budapest, szept. 2. A M. T. I.-nak jelentik Rómából, hogy a kelet-poroszországi harcokban Konstantin orosz nagyherceg, az orosz háborus párt feje és Oleg nagyherceg elesetek.

516 orosz ágyu hadizsákmány.

Budapest, szept. 2. A Neue Freie Presse-nek jelenik Berlinből, hogy a tannenbergi csatában a németek 516 ágyut zsákmányoltak. (Min. sajtóosztály.)

Antwerpen borzalmas helyzete.

Budapest, szept. 2. (Cenz. táv.) Az Amsterdamer Handelsblad jelenti Antwerpenből, hogy a város helyzete borzalmas, alig lehet ráismerni a külvilágtól teljesen el van zárva.

A németek bombákat dobtak Párisba.

Budapest, szept. 2. Párisból jelenti a Havas ügynökség, hogy német léghajók tegnap újból két bombát dobtak a városba, ami sok kárt okozott. Az egyik bomba az Avenue de l'Opera közelében robbant fel. (Ministerelnökségi sajtóosztály.)

Menekül a lakosság Párisból.

Budapest, szept. 2. (Saj. tud. cenz. táv.) Berlinből jelentik a M. T. I.-nak, hogy a francia kormány felszólította Páris lakosságát, hogy a legrovidebb idő alatt hagyja el a francia fővárost. — A francia államkincstár összes pénzkészletét Londonba szállították.

Néhány szó a német-francia háborúhoz.*

I.

Visszatekintés az 1870-71-iki hadjáratra.

Negyvenhárom évvel ezelőtt is francia földön dörgött a német ágyu, azaz, hogy éppen elhallgatott, mert szeptember 1-én a véres sedáni csata után néhány napi pihenőt kaptak a kimerült seregek, hogy újjult erővel kelhessenek utra Páris felé! De nagy szükségük is volt erre a kis pihenőre, hiszen augusztus 4. óta már 7 nagy csatában mértek össze erejüket III. Napoleon hadaival. ~~Feitartózatlan~~ erővel nyomultak előre akkor is a németek és hihetetlen gyors sikereket értek el. A franciák akkor is megkísérelték, hogy a németeket megelőzve Dél-németországba betörjenek, de hiányzott a hozzávaló kiméletlen energia és így a németek csakhamar a helyzetnek föltétlen urai lettek.

A franciák két nagy csoportban vonultak föl a határon és pedig a főerő Napoleon császár parancsnoksága alatt Metz várától

* Eddig két cikkben az orosz hadszíntért volt alkalmunk szakértői kéz útján ismertetni. Most ugyanaz a kiváló szakértő a német-francia hadszíntért kezdi ismertetni; cikkeit folytatásokban fogjuk közölni. Már közleményünk mintegy történelmi bevezetésül szolgál napjaink eseményeihez, melyek megértését nagyon megkönnyíti az 1870-71-iki háború ismerete.

A francia kormány elmenekült Párisból.

Budapest, aug. 2. A M. T. I. közli: Turinból jelenti a „Popolo“ című lap, hogy a francia kormány a miniszterelnökkel együtt Bordeaux-ban van.

A franciák japán katonákat kérnek.

Budapest, aug. 2. (Cenz. távirat.) Genf-ből jelentik: Párisban lázasan dolgoznak a francia főváros megerősítésén. A hadügyminiszterium főtisztviselői Millerand hadügyminiszter elnöklete alatt naponként tanácskoznak az erődítések rendbehozatala dolgában.

Párisi jelentések szerint Pichon volt külügyminiszter kívánja, hogy néhány százezer japánt hozzanak át Európába.

Az albán felkelők bevonultak Valonába.

Budapest, szept. 2. (Saj. tud. cenz. táv.) A M. T. I.-nak jelenti Rómából, hogy az albán felkelők török zászlók alatt bevonultak Valonába.

Orosz löszert szállítanak Szerbiába.

Budapest, szept. 2. (Cenz. távirat.) A Pester Lloyd jelenti: Bukarestből megerősítik azt a hirt, hogy Oroszország nagymennyiségű municiót és élelmiszert szállít Szerbiának.

Kiutasított románok.

Budapest, szept. 2. Stokholmból jelentik, hogy az orosz kormány Besszarábiából 30000 román kiutasított. (Ministerelnökségi sajtóosztály.)

keletre, míg egy kisebb csoport Mac Mahon tábornok vezetésével Strassburg környékén. A franciák hadereje kerekén 350 ezer emberből állott, míg a németeknek három hadseregbe tagozott ereje fél milliót számlált.

Augusztus 6-án volt az első nagyobb csata Wörthnél és Spichern-nél, mely azzal a nagy eredménnyel járt, hogy a két francia haderő egymástól elválasztott.

Míg a franciák zöme egyenesen nyugatnak Metz várára szorítottatott vissza, addig Mac Mahon hadseregesoportja súlyos vereséget szenvedve délnyugati irányban Nancy-nak volt kénytelen visszavonulni.

Párisban óriási konsternációt keltett a vesztett csaták híre, mely valóságos pánikká nőtte ki magát a mikor megtudták, hogy III. Napoleon Metznél meg sem állva egészen Chalons sur Marneig akarja visszavonulását folytatni.

A ministertanácsnak ama fenyegetésére, hogy Párisban forradalom tör ki, ha ily nagy országrész harc nélkül engedtetik át az ellenségnek, a császár még is csak megállította a hadsereget Metznél.

A mikor azonban kiderült, hogy Mac Mahon a kinek megvert seregét a 3-ik német hadsereg erőiesen nyomon követte, Metznél nem képes még a főerőkhöz csatlakozni, nehogy ismételtelen meg kelljen parancsát változtatni, átadta a fővezérletet Bazaine tábornoknak, azzal a meghagyással, hogy vezesse vissza a hadseregét Chalons sur Marnera. Ez az intézkedés katonai szempontból

Készülődés a télre.

A földmivelésügyi kirendeltség munkálkodása.

Ipolyi Keller Gyula a földmivelésügyi kirendeltség vezetője tegnap igen jelentőség teljes beszámolót terjesztett az alispáni hivatal elé, a kirendeltség működéséről. A jelentés különösen azért fontos, mert a reánk következő télre vonatkozó előkészületeket tartalmazza.

A jelentés szerint a kirendeltség eddig nagyobb mennyiségű tengeri rakományt vásárolt össze. Ezzel a kirendeltségnek az a célja, hogy a tél folyamán a tengeri árát leszorítsa, ami igen jelentős eredményekkel kecsegtet máris, mert jelenleg a tengeri ára 24-25 korona és a kirendeltség 18 koronáért árusítja. Összesen 100 vaggon készlete van a kirendeltségnek, amiből már most is adnak el.

A rossz buza termés folytán a gazdák olesó vetőmagért folyamodnak a kirendeltséghez. A vezetőségnek sikerült ebből is meglehetősen mennyiséget összevásárolni, azonban a búzát nem adhatja olesón, mert a kirendeltség is drágán vásárolta. Itt kizárólag a szállításhoz járulhat hozzá valamivel a miniszter.

Tekintettel arra, hogy az árak folyton emelkedni fognak, a kirendeltség a gazdaktól most is vásárolja a buza és rozs készletet. Ebből aztán a tavasz folyamán a vásárolt gabonát a vásárlási árért bocsátja a kirendeltség a közönség rendelkezésére.

Az idei igen jó dió termést is kihasználta a kirendeltség. Ahol csak tehette, ugyanis, minden termést összevásárolt és más úton értékesítette. A vásárlás még mindig tart, sőt a kirendeltség a dió ellenében gabonát is hajlandó adni.

A háború folytán munka nélkül maradt erdei munkások alkalmazásáról is gondoskodott a kirendeltség. Az erdei munkásokat Békés és Torontál vármegyékben fogják alkalmazni.

A kirendeltség ezután még külön fogja buzdítani és támogatni a gazdasági munkásokat, hogy a gazdasági munkálatok minden akadály nélkül mehessenek végbe.

A kirendeltség emez akciójának az a célja, hogy a vármegye közönsége a nélkülözésektől ment legyen.

helyes is volt, mert Chalousban csakugyan egyesülhetett volna Mac Mahon a fősergegél, de meg a Chaloni nagy táborban levő új alakulásokkal is tetemesen megerősödhetett volna a franciák hadereje, melynek feladata lett volna Páris fedezése.

Bazaine azonban habozott, hogy mit tegyen és augusztus 13-án állva maradt Metznél, mert egy támadás eszméjével foglalkozott.

Végre mégis csak a visszavonulásra határozta el magát és azt 1 napi késedelemmel augusztus 14-én meg is kezdte Chalons felé! Csakhogy már késő volt! A háboruban sokszor csak néhány órai, avagy pernyi késedelem is nagy veszéllyel járhat, mint azt ez az eset is fényesen igazolta.

A német első és második hadsereg 14-én délelőtt Metz elé érkezett és megtámadta az elvonulásban levő franciákat Metztől keletre, úgy hogy Bazaine kénytelen volt a Moselen már átkelt csapatait is visszarendelni és megvívni a véres Columbey-i csatát.

Bazaine aug. 15-én folytatta a visszavonulást, de csak igen kevés tért nyert, úgy hogy 16-án a Metztől délre átkelt 2-ik német hadsereg megint utolérte a nyugatnak vonuló franciákat és azokat déli irányból támadta meg. Bazaine kénytelen volt a további visszavonulást ismét beszüntetni és a harcot a németekkel fölvenni. Az augusztus hó 16-án megvívott Mars la Touri csatában a franciák már arccal délnek hadakoznak, míg a két nappal rákövetkező csatában Gra-

A pápaválasztás.

A konklávében.

A Magyar Kurir jelenti: A konklávében folyik a pápaválasztás. A biborosoknak a konklávéba való ünnepélyes bevonulása után este elzárták a szokásos szertartásokkal a konklávéba vezető egyetlen ajtót. A tulajdonképeni választás tart mindaddig, amíg valamelyik bibornok neve kétharmad többséggel nem kerül ki a választási eljárásból.

A konklávében ezek alatt a napok alatt a következő életrend folyik:

Reggel 8 órakor megszólal a konklávé harangja; a ceremonáriusok végigjárják a cellákat evvel a felhívással: „Ad capellam Domini!” (Uraim! A kápolnába!) Itt az első napon a biboros dékán mondja a misét, amely alatt a többiek az áldozáshoz járulnak és rövig beszédet hallgatnak meg. A többi napokon mindegyik bibornok a saját cellájában misézhetik, de valamennyien részt vesznek a kápolnában mondott misén, amelyet Zampini címzetes püspök, Ágostonrendü szerzetes az apostoli paloták sekrestyése tart. Ezt a méltóságot mindig az Ágoston-rendi remeték rendjéből való püspök bírja. A reggeli mise után veszi kezdetét az első szavazás, mert XV. Gergely konstitúciója szerint naponként kétszer szavaznak.

A délutáni második szavazást a sekrestyés Veni Sanete imája vezeti be. X. Pius konstitúciója szerint azonban a két szavazás négyggyé bővült, mert ha akár a délelőtti, akár a délutáni szavazás nem hozott eredményt, rögtön új szavazást kezdenek. A szavazáshoz a bibornokok konklávistáik kíséretében vonulnak fel a kápolnába.

Az egyik konklávista hozza magával a bibornok erocsa nevű nagy violaszínű köpenyét.

Az elhelyezkedés után a ceremonáriusok „Extra omnes” kiáltással hívják fel a kon-

velotte és St. Privátál a franciák Metzről nyugatra verekednek arccal Párisnak! A esata vége mint tudjuk az lett, hogy Bazaine serege Metz várába dobott vissza, melyet a németek 200.000 emberrel azonnal körül is zártak.

A németek néhány napi pihenő után aug. 23-án, tovább folytatták előnyomulásukat Páris felé, de a mikor hírül vették, hogy Mac Mahon seregével Reimson át a Belga határ mentén Metz fölmentése céljából Chaloból már aug. 23-án elindult, az egész német hadsereg egyenesen északra vett irányt, hogy Mac Mahont még Metz elérése előtt utólrhessa. Ez mint tudjuk, a legteljesebb mérvben sikerült is, mert Sedánál a németek teljesen körülvették a franciákat, úgy hogy azok III. Napoleon császárral az élén kénytelenek voltak magukat megadni.

Sedánál 1870. szept. 1-én 9000 német és 17.000 francia esett el, 100.000 francia pedig a császárral együtt hadifogságba jutott.

A két francia hadsereg leveretésével még koránt sem ért véget a háború — sőt még csak ekkor kezdődtek az igazi küzdelmek, melyek még egy teljes fél évig tartottak. A mily energikusan küzdöttek a németek aug. hónapban épp oly lassan gördültek a további események előre! Az események igazolták, de meg a német vezérkar is beismerte, hogy Páris ostromára nem voltak megfelelően előkészítve. Hiányoztak a megfelelő számú és kaliberű ostromágyúik.

klávistákat a távozásra. Ezután kezdődik a választási eljárás, amely az első napon rendszeren még inkább csak tájékozódás a pártok kialakulásáról. Az eredménytelen szavazási kísérletek között a bibornokok meg szokták egymást celláikban látogatni; aki nem akar fogadni, ez az ajtajába kitett Adrás-kereszt formájú léccel jelzi. Este 9 vagy 10 órakor újból megszólal a konklávé harangja; a ceremonáriusok körben járnak és „In cellam, Domini!” felhívással megkezdődik az éjjeli nyugalom a konklávén belül.

A második szavazás ismét eredménytelen volt.

Budapest, szept. 2. (Tud. táv.) Rómából jelentik, hogy az első választásban Maffi biboros 30 szavazatot kapott, a többi szavazatot Gaspari és Pompili biborosok kaptak. Mivel a pápa megválasztásához a szavazatok kétharmada szükséges, az első választás eredménytelen volt.

A második szavazás alig különbözik az elsőttől s így új szavazás vált szükségessé.

HÁZI HONVÉDEZREDÜNK TŰZKERESZTSÉGE.

A 4-ik honvéd gyalogezred hősi csatája.

Egy nagyváradi tiszt, aki az orosz harc-téren két sebet is kapott, a következőkben mondta el a 4-ik honvéd gyalogezred hősi csatáját, melyet vasárnap vltak meg. A fölötte érdekes, igen sok új dolgokat tartalmazó s minket közlelől érdeklő elbeszélést a következőkben adjuk.

— Kodorov községből indult el a negyedik honvéd gyalogezred, mely a jobb szárnyon volt elhelyezve, tehát oda volt beosztva, ahol most a legerősebb küzdelem folyik. Az ezred szombat este azt a parancsot kapta, hogy az oroszokat, akik a községtől délre voltak, kerüljék meg és másnap reggel támadják oldalba az oroszot. Később kiderült, hogy itt a 61-ik orosz gyalogezred állomásozik, mely esetleg más ezredekkel is meg lehet erősítve. Ezredünk tüzerek és huszárok által megerősítve, éjjel az előirt utat meg is tette. Reggel azonban legnagyobb meglepetéssel látták, hogy az általuk elfoglalandó dombos helyen erős orosz tüzérség és gyalogság áll. Kiderült, hogy a községbeliek elárultak bennünket. Nem volt mit tenünk, mint felvenni a harcot. Az oroszoknak az árulás folytán módjukban volt ezt a harcot teljesen feldol-

gozni. Felmérték minden kis távolságot, amit nagyon ki is használhattak a tüzerek. Az oroszok alig vettek bennünket észre, mikor ágyúik dolgozni kezdtek. És itt megtörtént az, hogy jól céloztak. A jó célzásnak pedig az volt a magyarázata, hogy az ágyúkat és gépfegyvereket angol tisztek irányították.

Valóságos golyózápor fogadott bennünket. Az oroszok, hogy gyávaságukat leplezzék, minden támadás alkalmával iszonyatos puska- és gépfegyver tüzzel lépnek fel.

Az oroszok tüzelését mi is eredményesen viszonzottuk. Hihetetlen pusztítást végeztünk az oroszokban. A golyózáporban a honvédek nagyszerűen állottak meg helyüket. Közvetlen mellettem egy szakaszvezető állott és a folytonos tüzelés közben nyugodtan pipált, míg egy golyó ki nem lötte szájából a pipát szárástól. Ez már kihozta a szakaszvezetőt a sodrából. Káromkodott egyet aztán.

— No nézd már. Ezt csak az az istentelen muszka tiszt tehette, ott ni! És célba is vett az oroszok közül egy tisztet és oly pompásan lőtte le, hogy szerettem volna nyomban megdicsérni. Eközben mi lépésről lépésre nyomultunk előre és a távolság egyre fogyott, 200 lépés választott már el az orszótól. Ekkor kaptam egy golyót a karomba, azonnal elkötöttem a vérzést. Az ezrednek rohamot vezényeltek. Lázban égett volt minden honvéd. Leirhatatlan rajta! kiáltással rohantunk előre.

Ötven méternyire az orosz sereg egyik szárnya hirtelen abba hagyta a tüzelést és a puskákra zsebkendőt tüzve intettek, hogy megadják magukat. A mi csapataink leeresztett fegyverrel közeledtek. Alig voltunk 35 lépésre, az oroszok ismét tüzelni kezdtek. A nem várt tüzelésen a mi katonáink felbőszülve, leirhatatlan dühvel támadtak az oroszra. A tisztek az elesettek fegyvereit felkapva, szintén rohantak előre.

Az oroszok különös módon, előre tartott szuronyal várták csapatainkat.

Legénységünk elemében volt. A szinte bambán feléjük tartott szuronyokat pillanat alatt oldalt verték és szurták az oroszot. Ekkor kaptam karomba a második sebet és pedig az általam félreütött orosz szuronytól. Délután 5 órakor a 61-ik orosz ezred meg volt semmisítve. Gyilkos volt a szuronyroham. Az egész ezredből 250 ember maradt meg, akiket elfogtunk, volt köztük egy kapitány is. Érdekes, hogy a szuronyrohamban egyetlen egy katonánk sem sé-

Páris szeptember 19-én zárolták körül a németek 150.000 emberrel és 600 ágyúval és miután a várost egyszerű körülzárolással kiéheztetni nem tudták, hozzá kellett fogni annak rendszeres ostromához. A nehéz ostromágyúknak ide szállítása azonban oly nagy nehézségekbe ütközött, hogy csak december 27-én kezdték meg az erődöket 76 ágyúval lövetni, melyek Páris 80 km. hosszú körívben vették körül.

De különben is óriási nehézségekkel kellett itt a németeknek megküzdeni, mivel decemberig Franciaország különböző részeiben mintegy 800.000 főnyi újabb hadsereg állott talpra, mely erőik ismételt kísérleteket tettek Páris felmentésére. A Páris körülzároló németek hátha örökös fenyegetve volt és ez ellen védekezni kellett! Csak október végén javult a németek helyzete, a mikor Bazaine serege Metzben 70 napi körülzárolás után megadta magát és így az itten lekötött német hadsereg felszabadult!

Most már sikeresen tudtak védekezni a franciák fölmentő kísérletei ellen — és a győzelmes hadműveleteknek egész hosszú sora következett ezután, különösen déli és délkeleti Franciaországban.

Páris csak 4 hónapi körülzárolás és ostrom után kapitulált immár végén, a mikor az élelmi készletek teljesen elfogytak, és a betegség ezrelével pusztította naponta a bent levőket és a belső lázadások is pusztították soraikat.

rült meg. A mi katonáink csak srappellől vagy puskagolyótól sebesültek meg.

Délután 5 órakor az oroszok a közeli erdőkből segítséget kaptak, mire mi visszavonultunk rendes hadállásainkba, anélkül, hogy az orosz üldözött volna.

Katonáink hangulata kitűnő. Vigan megy mind a tűzbe. Ami pedig a nagy-csatát illeti, annyit szabad mondani, hogy **eddig minden a hadvezetőség eredeti terve szerint történt.**

A sebesültekkel én is haza jöttem, de mint könnyű sebesült utközben is teljesítettem funkciót. Én kísértem ugyanis Debrecenig a 260 foglyot, akiket Debrecenből Komáromba kísérték.

Rovás.

*

Két vak fiu beszélget. Az egyik vagy 14 éves, a másik talán 12. A pályaudvaron fekszenek az árnyékban a földön, velük van az anyjuk is. Arcukon megkövült szomorúság, kifejezéstelen vonás ül, mint a vakoknak mindnek. Egyszer két katona lép el előttük, fegyverükre tűzött szuronyaikról tükrözik a napfény, a visszavert sugár ép a két vak fiu arcára esik s végigtáncol rajta. A kisebbik félősen kap szeméhez s halk, alig érthető sváb szóval szól:

— Mondd, anyám ki égetett a szemembe?

— Eredj már! nem égetett itt senki: két katona szuronyáról ütődött a fény rátok, szegény szerencsétlen gyermekeim. — Már-már sirni kezd, de tömegek jönnek s elbámul rajtuk. A fiu még zaklatja kérdéseivel anyját, de hiába; majd a bátyjához fordul.

— Te tudod, mi az a szurony!

— Egy nagy kés. Talán olyan nagy, mint te magad.

— Fogtál már olyat?

— Igen.

— Akkor elhiszem, hogy tudod mi az. És mondd meg, mire való az?

— Elmennek vele a csatába s ott ütök, csapják, szurják, ölik vele egymást a katonák.

— De hiszen ölni nem szabad, még magunkat sem szabad megölni, hát meg egymást; ugy-e?

— Bizony nem!

— És a katonák mégis gyilkolnak? A magyar katonák is?

— Azok is, azok meg pláne!

— Honnan tudod?

— Ejh, de mafla vagy te, hát nem hallottad, mikor Rozi anyád az ujságot olvasta. Még a katonák is kiáltozták, hogy „hej csak nincs párja a magyar bakának.” Hát hallhattad volna te is.

— De jó is volna ujságot olvasni, jó volna látni!

— Jó nekem így is...

Kis vártatva újból megszólal a kisebbik:

— Ha a csatában verekednek, ott sok vér is van. Vajjon milyen lehet a vér.

— Meleg, puha s úgy bizsergettette a a kezemet, mikor a multkor megfogtam a csirke nyakát, amit Rozi anyám elvágott.

— Igen, de az ember vére más.

— Miért volna? Vér, az vér.

— Meg azután az oroszok vére sem olyan mint a magyaroké.

— Nem is; a magyaroké piros, az oroszoké meg fekete.

— Milyen az a fekete?

— Milyen? Ahol nincs semmi, se a kezem, se a szám, se a hátam, se a képem nem fog semmit, olyan a fekete.

— De akkor az oroszoknak nincsen vére, mert azt mondd, hogy fekete a vérük, a fekete meg semmi. Nem értem.

— A nagyobbik elgondolkozik s lassan mondja: én sem értem. Aztán végleg elhallgatnak. Kedden délután a melegben két palotai vak fiu az állomásnál. Milyen lehet az oroszok vére? oó.

Orosz repülőgépek a magyar táborban.

Használhatatlan a muszka légiflotta. A fegyelmezetlen orosz katonaság. Részegen mennek az ütközetbe.

A tegnap érkezett sebesültek, akik a galíciai harcmezőkön csatáztak az oroszok ellen, érdekes részleteket beszéltek a legújabb hadi eszközökről, a repülőgépekről. Mint ismeretes, Oroszországnak meglehetősen nagy légi flottája van és a katonai aviatikusok a franciák tanítványai, sőt a monoplánok és biplánok nagy része is francia típusok után készült. Éppen ezért nem érdektelen tudni azt, hogy az orosz repülőgépek milyen szolgáltatásokat képesek teljesíteni. Természetesen csak felderítő munkálatokról lehet szó.

Az egyik sebesült tiszt, egy főhadnagy, a következőket mondta:

— Naponkint sokszor négy-öt repülőgép is megjelenik a magyar tábor felett, rövid ideig ott kóvályog, aztán eltűnik. Nagyon rövid ideig maradnak fenn, mert az ágyugolyók valóságos zápora repül feléjük és nem tudnak huzamosabb ideig fenn maradni.

— Érdekes eset történt pénteken.

A katonák, akiknek pompás szemük van, felfedeztek egy repülőgépet. Tekintettel arra, hogy nekünk is van ilyen alkalmatlanságunk, előbb látesővel megállapítjuk, hogy nem magyar repülőgép tér-e vissza az orosz tábor felől. Ezt a zászló színekről és alakjáról állapítjuk meg. Azonnal figyelni kezdtük a repülőgépet és láttuk, hogy a magyar légiflotta lobogója leng rajta. Persze nem lőtünk rá.

Rövid ideig ott kanyargott a fejünk felett, aztán visszafordult az oroszok felé. Alig ért azonban a mi táborunk széléhez, hirtelen esni kezdett, majd siklórepüléssel, iszonyu gyorsasággal leszállt közénk. *Kiderült, hogy orosz biplán volt és maguk az oroszok lőtték le, mert magyar lobogót láttak rajta.* Egy százados és két főhadnagy ült a karsu repülőgépen, akiket természetesen foglyul ejtettünk.

— Ettől a perctől kezdve azonnal lelőjük a repülőgépeket. Az nap például egy

olyan gépet kényszerítettünk a táborunkba való leszállásra, amelyen egy vezérőrnagy és egy százados ült rengeteg finom és pontos műszerrel felszerelve. A tűzérésünk tesz ebben nagy szolgálatot nekünk. *Olyan precízen céloznak, hogy elég egyetlen lövedéket kilőni. Tíz eset közül nyolcban feltétlenül találnak.*

Szökés az orosz táborból.

A tisztok és közlegények egybehangzó elbeszélése szerint a magyar katona inkább százszor meghal, semhogy fogságba kerüljön. Azonban mégis megeshik, hogy egy századból elfognak egy-két embert.

A sebesültek között volt tegnap egy ilyen vitéz, aki így adta elő fogságba jutásának és megmenekülésének történetét:

— Szuronyroham volt, amikor vagy tizenkét orosz közrefogott és nagy örömrivalgással elcipeltek. Valami magasrangu tiszt elé vittek, aki oroszul beszélt valamit, de olyan csunyan, hogy egy szót sem tudtam megjegyezni belőle. Aztán megforgattak, megnézték és megkaptam a lénungot. A magasrangu tiszt egy félrubelest, egy marék teát és egy darab fekete kenyert adott.

Mindent megmutatott a katona: a félrubelest, a földfekete kenyeret és egy orosz ujságpapírba csomagolt teát.

— Benn a táborban nagy fejtelenség van. Senki sem engedelmeskedik. Egy ágyut kellett volna három katonának megmosni és addig tukmálták egymásra ezt a munkát, míg az ágyu úgy maradt, ahogy volt, füstösen, piszkosan. Engem lovak közé tettek, hogy vigyázzak rájuk. *Öt nem adtak mellem. Ejszaka aztán felültem egy lóra és az alvó előőrsök vonalán keresztül megszöktem.*

— Az orosz gyalogosok állandóan pálinkáznak, úgy hogy bármely pillanatban képesek elaludni, a mit azonnal meg is tesznek, mihelyt nem látnak maguk körül felebbvalót. Az előőrsök is aludtak, azért tudtam megszökni.

Hogy igazat mondott a katona, mi sem bizonyítja jobban, mint az a fél rubel, a tea és speciális orosz pofunt.

Elesett vagy megsebesült katonáink

Kivonat a veszteségkimutatásból.

Mióta a háboru dul déli és északi határainkon, az itthon maradt családok aggodalommal várják a hirt bevonult hozzátartozóikról.

Mint említettük, a bécsi cs. kir. udvari és államnyomdában, a hadügyminiszterium kiadásában veszteségi kimutatások jelennek meg, amelyek egyenként felsorolják az elesetteket, a sebesülteket és azokat, akik fogolyként az ellenség kezébe jutottak.

Bennünket a 37., 101. és 39. cs. és kir. gyalogezredek, a 4. honvédgyalogezred, az 1. és 7. cs. és kir. huszárezred, a 2. honvédhúsárezred és a 19. tábori tüzérezred érdekel közelebbről, mert részben itt állomásoznak, részben pedig Nagyváradon és Bihar-megyében van a hadkiegészítő kerületük.

A hadba vonultak itthon maradt családjai és rokonsága tájékoztatása végett a szóban levő veszteségi kimutatások alapján rendszeresen közölni fogjuk a fentebb nevezett ezredek tisztikarából és legénységéből megsebesültek, elesettek, vagy fogságba kerültek hiteles névjegyzékét.

Hadseregünk balszárnyának és derékhadának nagy győzelme

Budapest, szept. 2. A sajtóhadí szállásról jelentik: Az az elkeseredett harc, mely egy hét óta tart Zamose Tyfowce vidékén, tegnap Auffenberg hadsereg felügyelő teljes győzelmével végződött. Számos ellenséges csapatot foglyul ejtettünk,

160 ágyút zsákmányoltunk. Az oroszok a Bug folyón át vonulnak visszafelé.

Hasonlóképpen szakadatlan sikereket ért el Dankl Győző seregünk balszárnyával. Most Lublint támadja. (Miniszteri sajtóosztály.)

A helyzet Kelet-Galiciában.

Budapest, aug. 2. (Tud. cenz. táv.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Hadseregünk helyzete Kelet-Galiciában a tulnyomó erővel támadó oroszokkal szemben igen nehéz. Lemberg még a birtokunkban van, mindazonáltal az erős orosz előtöréssel szemben Höfer vezérőrnagy helyzete súlyos.

Pánik egész Franciaországban

Zürich szept. 2. A Züricher Zeitung jelenti: a charlerauxi hír megérkezte óta Párisban az elkedvetlenedés és ijedelem félreismerhetetlen jelenségei uralkodnak. A vasutakon tömegesen láthatók a Belgiumból és az északi Franciaországból érkező menekültek. Rongyos csapataik rajokban lepik el a fényes bulárdokat s mind segítségre szorúlnak, de Páris tehetetlen.

A sajtó a közel mult tapasztalataiból belátja, hogy nagyobb önmérséklésre van szükség. Különö-

sen óriási [megbotránkozást keltett Germais szenátornak a „Le Matin“-be írt cikke, melyben többek között ezeket mondja: „A szegény ördögök kénytelenek voltak elsőnek rohanni a tűzbe, ahol azután szépen megtizedelték őket.“

A francia hadsereg vezetősége megtiltotta a francia haditudósítónak, hogy a hadműveletek közelében tartózkodjanak, azokat kövesék. E tilalom alól az angolok kedvéért kivételt tettek, ami azt eredményezte, hogy a „Timés“-t szövetségesük lapját, a franciák ideiglenesen betiltották.

Német repülőgép Páris fölött.

London, aug. 2. A Reuter ügynökség jelenti Párisból: este 7 óra 30 perckor újabb német repülőgép szállodogált Páris felett. A repülőgépre hosszasan lövöldöztek, de az sértetlen maradt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Biharvármegye alispánjától.

ad. 11951—1914.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a Biharvármegye 1915 évi legtöbb adót fizető bizottsági tagjai névjegyzékének összeállításánál alapul szolgáló adóhivatali kimutatások az 1886 évi XXI t.-c. 25 §. értelmében a vármegye székházának I-ső emeleti 4-ik számú szobájában 1914 évi szeptember hó 8-án délután 1 óráig bezárólag 8 napi közzemlére kitétetek s ezen idő alatt a jelzett napokon délelőtti 9 órától délután 1 óráig megtekinthetők s az esetleges felszólamlások az igazoló választmánynak 1914. évi szeptember 9-én délelőtti 10 órakor megtartandó üléséig hozzám írásban beadhatók.

Együttal azokat, kik az 1886 évi XXI tc. 26 §. alapján egyenes állami adójuk kétszeres beszámításának kedvezményében óhajtanak részesülni figyelmeztetem, hogy ezen igényüket a fentebb jelzett idő alatt az alispáni hivatalnál, vagy pedig az igazoló választmánynak a fentebb jelzett napon és időben a vármegye székházának kistermében megtartandó ülésen szóval vagy írásban jelentsék be és jogosultságukat megfelelően igazolják. Nagyvárad, 1914. aug. 31.

Fráter Barnabás,
alispán.

* Középkorú nyugalmazott kántortanító helyettesítésre ajánlkozok vidékre is, czime Péresi Kálmán Nagyvárad, Kolozsvári-utca 73.

* Butorozott szobák. Egy vagy több személyre, legegészséges berendezéssel teljes kiszolgálással, rövidebb vagy hosszabb időre kiadó Nagy Sándor-utca 4.

* Az iskolák sajnos nem fognak megnyitni, a Donát-féle kereskedelmi magántanfolyam azonban rendes időben kezdi a tanítást. Aki nem akar a tanulásban visszamaradni, siessen beiratkozni. A fiú és leány tanítás külön-külön történik.

* Aszódi Mihály Trieszti kávé tea rum közvetlen behozatali üzlete Nagyvárad Kossuth utca és Rákóczy ut. Csokoládé Király fiók üzletem Kugler Gerbaud bonbonokkal, felszerelve budapesti árakkal, a vásárló közönséget értesitem, hogy nemesfajú kávéim megérkeztek, a kávéfogyasztók élvezettel vásárolják Aszódy 8 féle zamatu pörkölt kávéját mely izre és zamatra utánozhatatlan. Cukorkáim, teáim, konyak likőrök, rumok, elsőrendű áruk, üzletemben nagy mennyiségű szalámi kapható, kocka cukor, por cukor, szardíniák, dzsemek, igen édes csemege szálló postán 5 kgos kasarakban szállítható. Tisztelt vevőim értesitem, hogy a vasuti szállítás megkezdődött ismét minden a régi árban kapható üzletemben úgy a Kussuth-utca mint a Rákóczy-uton, Motorüzemű kávépörkölte a kirakatban látható. Katonák részére málnaszörp, Kristály limonábé és uti cukorkák.

* Több egyszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombaton: Obsitos.
Vasárnap d. u.: Lotti ezredesei; este Ingyenélők.

Az obsitos. Szeptember 5-ikén szombaton érdekes estéje lesz a Szigligeti színháznak, amely alkalommal Angyal Ilka és Kabos Gyula vendégfelléptével kerül színre az Obsitos, bájos zenéjü és igazán tartalmas szövegü operette, amely annak idején mindig telt házak előtt került színre.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. PAPP KÁROLY.

Biharvármegye alispánjától.

15309/1914

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy Biharvármegye háztartási alapjának 1915 évi költség előirányzata az állandó választmány véleményével együtt f. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg 15 napra közigazgatási kiadóhivatalomban közzemlére kitétetik.

Az 1886. évi XXI t.-c. 17 §-a értelmében egyes adózók a költségvetésre észrevételeket tehetnek, és azokat a folyó évi szeptember hó 16-án tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlést megelőzőleg 5 nappal az állandó választmányhoz beadhatják.

Nagyvárad, 1914. augusztus 31.

alispán h.
Keszthelyi Zoltán,
főjegyző.

NYILTÉR

...

A Donát-féle keresk. magántanfolyamon

Új tanfolyamok kezdődnek és pedig gyors- és írássra (előrehaladottabbaknak külön ismétlőórák) szépírássra (magyar és német szépírással mint rendírás) egyszerű, letűrés és amerikai könyvvitelre (gyakorlati alapon) közöns. és kereskedelmi számtan, magyar és német levelezés német nyelvre (társalgási gyakorlat).

Vidéki szülőknek

külön figyelmébe ajánljuk a tanfolyamot, ahol még egy néhány felső kereskedelmi- vagy polgári iskola látogató tanuló teljes ellátást kaphat. A gyermekek tanulmányai szigorúan lesznek ellenőrizve; zongora, hegedű tanítás a házba. Magánvizsgákra, őssze vont polgári iskolai vizsgákra felelőség mellett előkészítem. Bejelentések elfogadhatnak naponta.

Külön esti tanfolyamok Mérsékelt tandíjjal!

A tanfolyam vezetője:

DONÁT M. KÁROLY.

Szabadság-utca 3.